

VODIČ ZA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

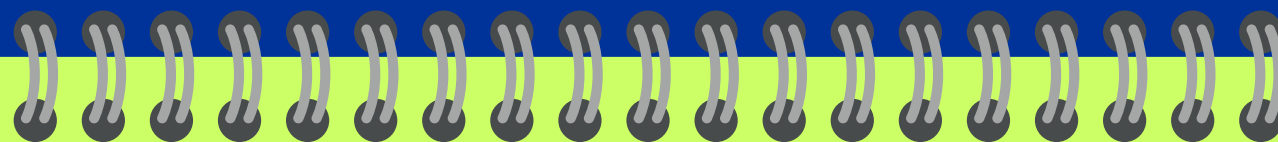
Šta NE treba i Šta TREBA raditi



Ministarstvo
javne uprave

Podgorica, 2024.





VODIČ ZA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Izdavač:

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)

Za izdavača:

Zorana Marković

Autori:

Biljana Popović

Zorana Marković

Dizajn:

Biljana Popović

Štampa:

NewPage d.o.o.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna biblioteka Crne Gore, Cetinje

ISBN 978-86-85579-63-9

COBISS.CG-ID 30645252

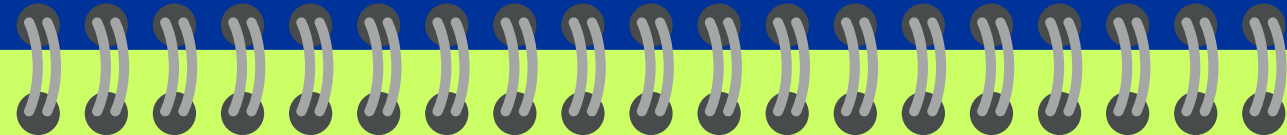
Tiraž:

300

Godina izdanja: 2024.

Mjesto izdanja: Podgorica

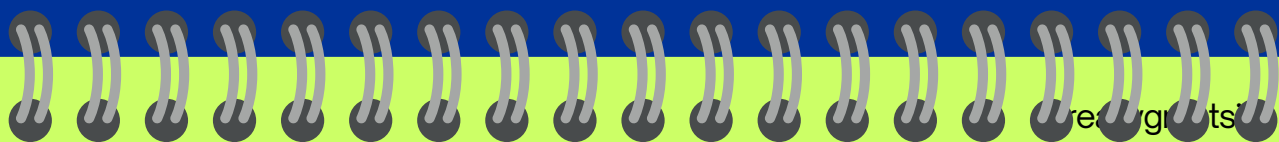
Publikacija je nastala u okviru projekta „**Pristupačne informacije kao temelj reforme javne uprave**“, koji **Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)** realizuje zahvaljujući finansijskoj podršci **Ministarstva javne uprave.**



VODIČ ZA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Šta NE treba i Šta TREBA raditi

Podgorica, 2024.



SADRŽAJ

Uvod	5
Šta je slobodan pristup informacijama?	6
Kojim informacijama se može pristupiti?	7
Kako podnijeti zahtjev za slobodan pristup informacijama?	8
Primjer zahtjeva za slobodan pristup informacijama	10
Troškovi u postupku slobodnog pristupa informacijama	11
Koliko treba čekati na odgovor?	12
Odbijanje zahtjeva i žalbeni postupak	13
Podaci koji su izuzeti od slobodnog pristupa	14
Sudska zaštita u postupku slobodnog pristupa informacijama	15
Primjer zahtjeva za slobodan pristup informacijama	16
Primjer žalbe ALZP	17
Korisni linkovi	19
Zaključak	20



UVOD

Slobodan pristup informacijama predstavlja jedno od osnovnih prava svakog građanina, koje je garantovano Ustavom Crne Gore i međunarodnim zakonima. Ovo pravo omogućava svakome da zatraži informacije od organa vlasti i time doprinosi transparentnosti, odgovornosti i povjerenju u rad javnih institucija. Slobodan pristup informacijama nije samo alat za borbu protiv korupcije, već i mehanizam putem kojeg građani mogu aktivno učestvovati u procesu donošenja odluka koje utiču na njihove živote i zajednice.

Vodič je nastao u okviru projekta „Pristupačne informacije kao temelj reforme javne uprave“, koji Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) realizuje zahvaljujući finansijskoj podršci Ministarstva javne uprave.

Ovaj vodič ima za cilj da vam pomogne da na jednostavan i jasan način razumijete kako pravilno koristiti pravo na slobodan pristup informacijama. Kroz konkretne primjere šta ne treba, a šta treba raditi, vodič pruža praktične smjernice koje će vam olakšati podnošenje zahtjeva, razumijevanje procedura i ostvarivanje vaših prava. Bilo da ste pojedinac, nevladina organizacija ili pravno lice, ovaj vodič je namijenjen svima koji žele da efikasno koriste pravo na informacije koje posjeduju organi vlasti.



Šta je slobodan pristup informacijama?

Slobodan pristup informacijama podrazumijeva pravo svakog pojedinca ili organizacije da zahteva i dobije informacije koje se nalaze u posjedu organa vlasti. Ovo pravo omogućava građanima da budu informisani o radu javnih institucija, njihovim odlukama, finansijama, kao i o pitanjima koja direktno utiču na život i dobrobit građana.

Ko ima pravo?

Svako, bilo fizičko ili pravno lice, bez obzira na nacionalnost ili mjesto boravka

Od koga se mogu tražiti informacije?

Informacije se mogu tražiti od svih organa javne vlasti, uključujući državne organe, lokalne samouprave, javne ustanove i preduzeća, kao i pravna lica koja vrše javne funkcije ili upravljaju javnim sredstvima





Kojim informacijama se može pristupiti?

Opseg informacija kojima možete pristupiti je širok i uključuje:

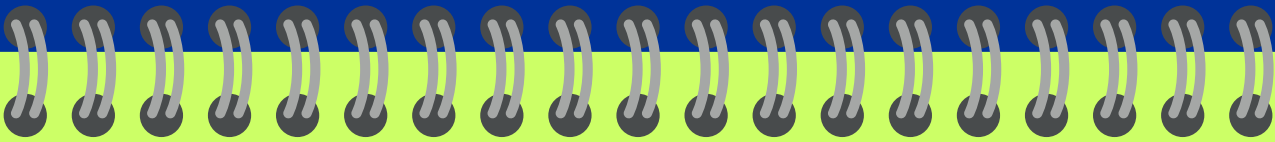
- **Dokumenta vezana za rad organa vlasti (odluke, rješenja, ugovori),**
- **Finansijska dokumenta (budžeti, izveštaji o izvršenju budžeta, troškovi),**
- **Informacije o radu i funkcijama državnih službenika.**

Izuzetak predstavljaju informacije koje su klasifikovane, kao što su one koje se odnose na nacionalnu bezbjednost ili privatnost građana. Međutim, čak i u tim slučajevima, moguće je zahtjevati procjenu da li preovlađuje javni interes da te informacije budu dostupne

Test štetnosti se primjenjuje kako bi se utvrdilo da li bi objavljivanje određenih informacija moglo štetiti javnom interesu, bezbjednosti ili privatnosti pojedinaca. Ako test pokaže da šteta preovlađuje, organ vlasti može ograničiti pristup informaciji

Preovlađujući javni interes – U slučajevima kada je informacija od izuzetnog značaja za javnost, kao što su slučajevi korupcije, javnog zdravlja, bezbednosti ili zaštite životne sredine, pristup informaciji može biti odobren uprkos određenim ograničenjima





Kako podnijeti zahtjev za slobodan pristup informacijama?

Šta NE treba:

Pisati zahtjev bez jasne i precizne formulacije ili tražiti previše općenitih informacija.

Primjer: "Želim sve informacije o radu Ministarstva zdravlja u posljednjih pet godina." / „De ste potrošili pare?“"

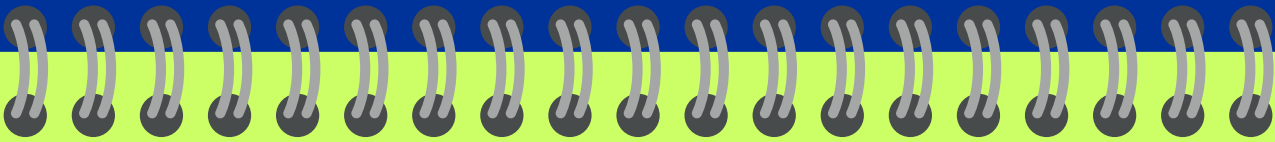
Šta TREBA

Biti precizan u zahtjevu, jasno definisati koje informacije tražite i, ako je moguće, ograničiti zahtjev na određeni period ili dokument.

Primjer: "Molim vas dostavite mi kopiju budžeta Ministarstva zdravlja za 2023. godinu."

OBJAŠNJENJE:

Zahtjev za slobodan pristup informacijama mora biti konkretan i precizan. Navesti naziv dokumenta, temu i period za koji tražite informaciju kako bi pomogli organima vlasti da brzo i efikasno odgovore.



Kako podnijeti zahtjev za slobodan pristup informacijama?

Šta NE treba:

Podnijeti zahtjev na neformalan način, npr. usmeno, bez službenog zapisnika, ili zaboraviti tražiti potvrdu o predaji zahtjeva.

Primjer: "Usmeno sam tražila informacije od službenika, ali nisam dobila ništa."

Šta TREBA

Zahtjev za slobodan pristup informacijama može se podnijeti pismenim putem, elektronski (e-mail), ili usmeno na zapisnik.

Uvijek tražite potvrdu o prijemu zahtjeva!

Primjer: "Podnijela sam zahtjev putem e-maila i dobila potvrdu o prijemu."

OBJAŠNJENJE:

Zakon omogućava podnošenje zahtjeva na više načina, uključujući e-mail ili pismeni zahtjev ali je važno osigurati da imate dokaz o predaji zahtjeva, kako biste mogli pratiti rokove i ostvariti pravo na žalbu ako ne dobijete odgovor.



Primjer zahtjeva za slobodan pristup informacijama



tel: +382/20 219 120, 219 121, 219 860
adresa: Sima Barovića 24 lamela 8, 81000 Podgorica
e-mail: crnvo@crnvo.me
website: www.crnvo.me

OPŠTINA GLAVNOG GRADA
n/r Glavnom administratoru

Predmet: Zahtjev za pristup informaciji

Na osnovu člana 3, člana 18 stav 1 i 2 i člana 19 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list Crne Gore“, br. 44/12 i 030/17) tražimo pristup sljedećim informacijama:

NAPOMENA: SVE TRAŽENE INFORMACIJE SE ODNOSE NA PERIOD 01. JANUAR 2023 - 31. DECEMBAR 2023. GODINE

1. javne pozive za prethodno konsultovanje građana u donošenju nacrtu plana i programa, urbanističkih projekata, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana u 2023.godini;
(U skladu sa članom 7 Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova Sl.list br. 31/19)
2. izvještaje o sprovedenom prethodnom konsultovanju građana u donošenju nacrtu plana i programa, urbanističkih projekata, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana u 2023.godini;
(U skladu sa članom 14 Odluke o načinu i postupku učešća lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova Sl.list br. 31/19)

(Napomena: Pristup navedenim javnim pozivima i izvještajima tražimo ukoliko je prethodno konsultovanje kao oblik učešća građana u donošenju nacrtu plana i programa, urbanističkih projekata, budžeta i opštih akata, kojima se utvrđuju prava i obaveze građana, primjenjivan od strane organa lokalne uprave tokom 2023. godine).

- Pristup predmetnim informacijama tražimo u cjelosti.
- Pristup predmetnim informacijama želimo ostvariti dostavljanjem kopije informacije podnosiocu zahtjeva od strane organa vlasti u zakonskom roku, neposredno, putem pošte na adresu Sima Barovića 24, Lamela 2, Stan 18, 81000 Podgorica ili elektronskim putem na mejl petar.vugdelic@crnvo.me. Ako je informacija objavljena javno na sajtu, pristup informaciji želimo ostvariti dostavljanjem linka – lokacije gdje se nalazi informacija, u računarski čitljivom formatu.

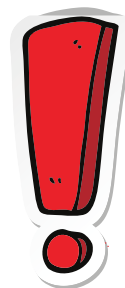
Podgorica, 20.06.2024.godine

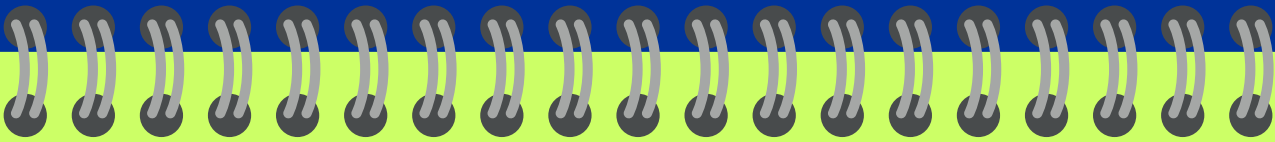
Podnosilac zahtjeva

Centar za razvoj nevladinih organizacija
Izvršna direktorka
Zorana Marković

Tokom radionica sa službenicima lokalnih samouprava, Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) prikupio je informacije o najčešćim greškama prilikom podnošenja zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Službenici su najčešće isticali da je pogrešno formulisanje pitanja najveća prepreka u postupku. Zato je važno jasno i precizno navesti koja informacija se traži kako bi organi mogli pravilno odgovoriti na zahtjev.





Troškovi u postupku slobodnog pristupa informacijama

Šta NE treba:

Neprovjeriti troškove unaprijed – organ vas mora obavijestiti o tačnom iznosu.

Plaćati unaprijed – troškovi se obračunavaju nakon dobijanja obavještenja.

Odustati ako mislite da su troškovi pogrešno obračunati - Ako smatrate da su troškovi nepravilno obračunati, možete podnijeti žalbu Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Šta TREBA (znati)

Podnošenje zahtjeva je besplatno kada tražite informacije putem e-pošte ili uvida u prostorijama organa.

Naplaćuju se troškovi kopiranja, štampanja, dostave i medija (npr. CD, USB).

Oslobađanje od troškova važi za lica sa invaliditetom i socijalno ugrožene.

Koliko treba čekati na odgovor?

Šta NE treba:

Ignorirati zakonske rokove i čekati neodređeno vrijeme na odgovor od organa vlasti.

Primjer: "Podnijela sam zahtjev prije dva mjeseca, ali nisam tražila nikakvu povratnu informaciju."

Šta TREBA

Organi vlasti su dužni da odgovore na zahtjev za slobodan pristup informacijama u roku od 15 dana od prijema zahtjeva. Ako informacija nije dostupna ili zahtjeva dodatno vrijeme, morate biti obaviješteni.

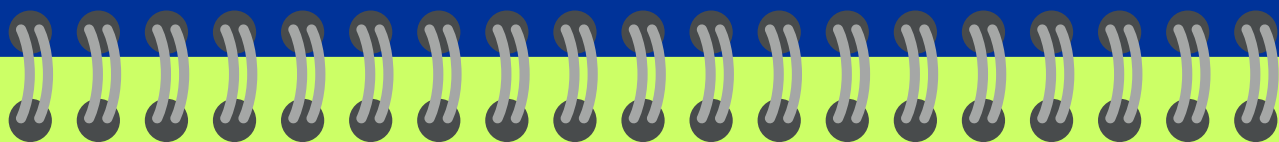
Primjer: "Podnijela sam zahtjev 1. marta i očekujem odgovor do 16. marta."



OBJAŠNJENJE:

Ako organ vlasti ne odgovori u zakonskom roku, imate pravo da podnesete žalbu Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.





Odbijanje zahtjeva i žalbeni postupak

Šta NE treba:

Odustati ako vaš zahtjev bude odbijen ili ako ne dobijete odgovor.

Primjer: "Odbili su moj zahtjev, pa sam odustala."

Šta TREBA

Ako vaš zahtjev bude odbijen ili ne dobijete odgovor u roku, imate pravo na žalbu. Žalbu možete podnijeti Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP).

Primjer: "Podnijeću žalbu Agenciji jer nijesam dobila odgovor na svoj zahtjev."

POSTUPAK ŽALBE:

Rok za podnošenje

žalbe: Žalbu morate podnijeti u roku od 15 dana od dana kada je vaš zahtjev odbijen ili od isteka roka za odgovor.

Šta navesti u žalbi: U žalbi morate navesti sve relevantne podatke: ime i prezime, naziv organa kojem ste podnijeli zahtjev, datum kada ste podnijeli zahtjev, kao i razloge zbog kojih smatrate da je vaš zahtjev nepravedno odbijen ili ignorisan.





Podaci koji su izuzeti od slobodnog pristupa

Šta NE treba:

Tražiti informacije koje su klasifikovane ili zaštićene zakonom, kao što su tajni podaci ili informacije koje ugrožavaju privatnost ili sigurnost.

Primjer: "Želim sve podatke o policijskim istragama."



Koje informacije ne možete dobiti?

Tajne informacije: Podaci koji su proglašeni tajnom zbog nacionalne sigurnosti, odbrane, vanjske politike i drugih državnih interesa.

Privatni podaci: Informacije koje bi mogle ugroziti privatnost pojedinaca (osim u slučajevima gdje je javni interes nadmoćan).

Povjerljive poslovne informacije: Informacije koje su zaštićene kao poslovna tajna.



Sudska zaštita u postupku slobodnog pristupa informacijama

Šta NE treba:

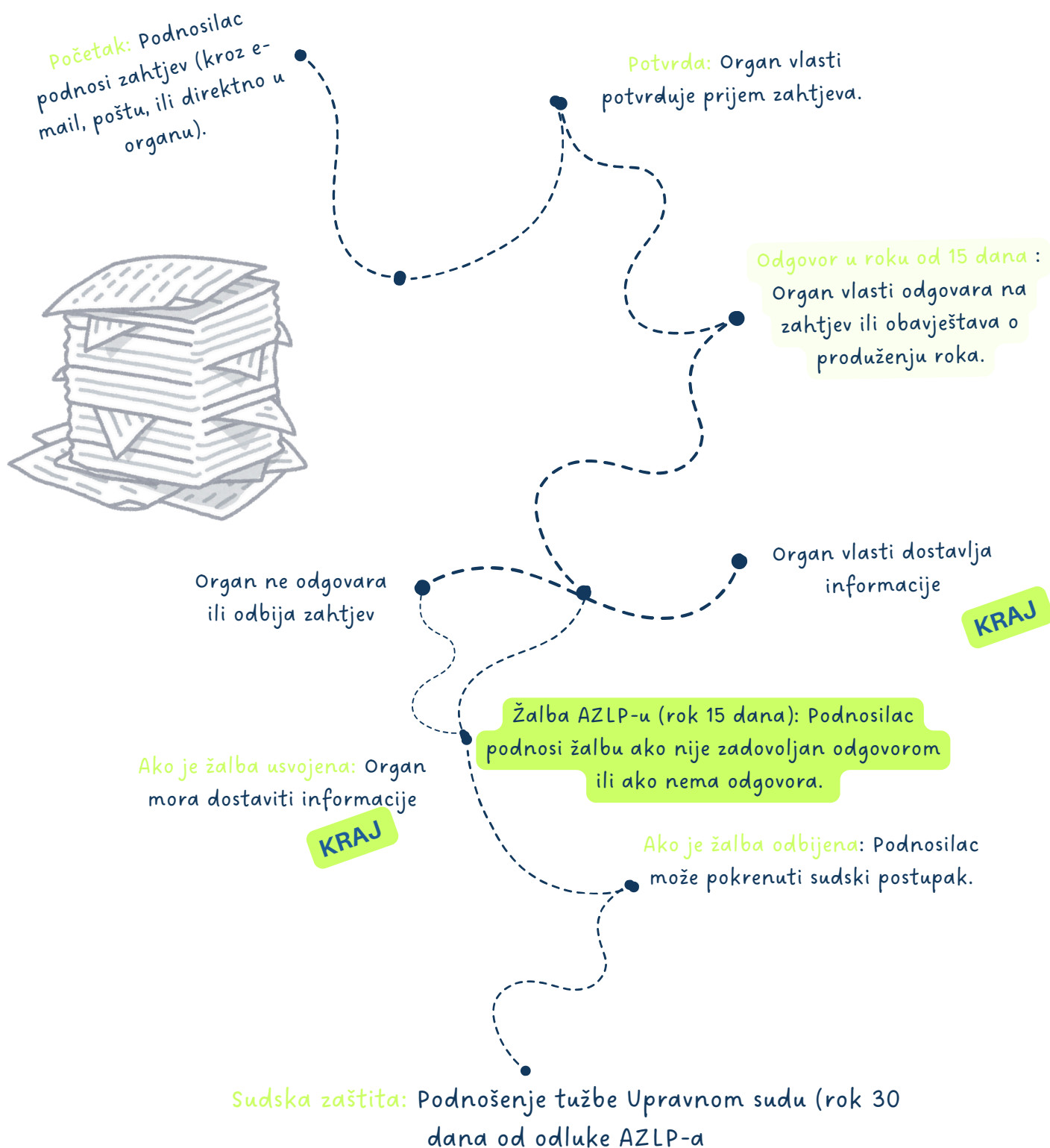
Odustati ako Agencija odbije vašu žalbu ili ne postupite po njenim uputstvima.

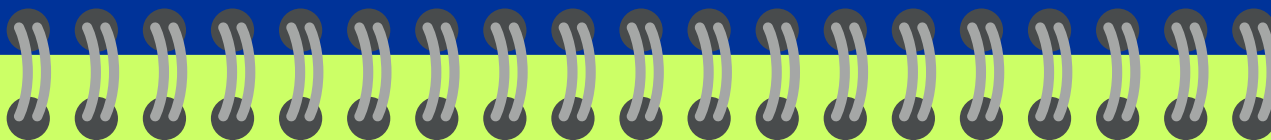
Šta TREBA

Ako niste zadovoljni odlukom Agencije ili ona ne postupi po vašoj žalbi, imate pravo na sudsku zaštitu. Tužbu Upravnom sudu morate podnijeti u roku od **30 dana** od dana kada ste dobili odluku Agencije. Sud će razmotriti vaš slučaj i donijeti odluku o tome da li je vaše pravo na pristup informacijama prekršeno



Od zahtjeva do informacije





Primjer žalbe AZLP-u



Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama

(Naziv organa kojem se podnosi žalba)

IME i PREZIME, predsjednik Savjeta

Grad i datum podnošenja zahtjeva

Predmet: Žalba zbog

(Jasno navedite razlog žalbe u skladu sa
Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.)

Žalba zbog povrede procedura - neodgovaranje organa vlasti
(Kada organ vlasti nije dao odgovor na vaš zahtjev u zakonskom roku.)

Žalba zbog netačno ili nepotpuno utvrđenih činjenica
(Kada smatrate da organ vlasti nije u potpunosti razmotrio sve relevantne činjenice.)

Žalba zbog pogrešne primjene zakona
(Kada vjerujete da je organ vlasti primijenio zakon na pogrešan način prilikom odlučivanja o vašem zahtjevu.)

Poštovani/a, Shodno članu 34. i članu 35. Zakona o slobodnom pristupu informacijama
("Službeni list Crne Gore", broj 44/12, 30/17) podnosim žalbu protiv

naziv organa kojem smo uputili zahtjev zbog ovdje navesti razloge za žalbu

Dana upišite datum naziv organa kojem smo uputili zahtjev uputio/la sam
zahtjev za slobodan pristup informacijama (ovdje navedite razlog žalbe u skladu sa Zakonom o
slobodnom pristupu informacijama.)

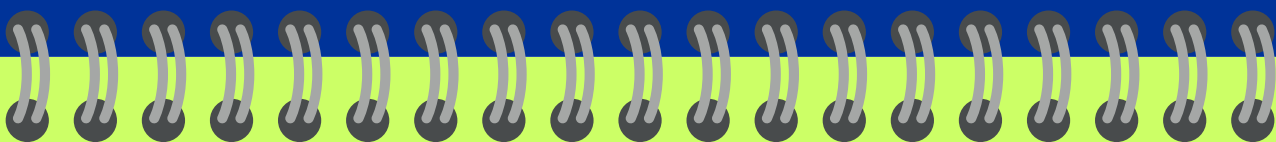
U skladu sa članom 38. Zakona o slobodnom pristupu informacijama, zahtijevam da
Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama (AZLP) postupi
prema mojoj žalbi u zakonskom roku predviđenom za postupanje koji, podsjećamo,
iznosi 15 dana.

U prilogu dostavljamo zahtjev za slobodan pristup informacijama upućen

naziv organa kojem smo uputili zahtjev .

S poštovanjem,

(Ime i prezime podnosioca žalbe)



KORISNI LINKOVI

Zakon o slobodnom pristupu informacijama
Tekst zakona možete pronaći na zvaničnom portalu
Vlade Crne Gore.



Nova verzija aplikacije "Pitajte institucije"
omogućava vam da podnesete zahtjeve za pristup
informacijama bilo kojoj instituciji u Crnoj Gori.
Aplikacija vodi propisane pravne postupke kako bi
vam omogućila pristup podacima. Pritom, čuva
vašu anonimnost

Nevladina ste organizacija i potrebna vam je
pomoć oko podnošenja zahtjeva za SPI?

Kontaktirajte nas

☎ **+382 20 219 121 +382 20 219 122**

✉ **crnvo@crnvo.me**

🌐 **<https://crnvo.me/>**

📍 **Sima Barovića 24, lamela 2/I stan 18**





ZAKLJUČAK

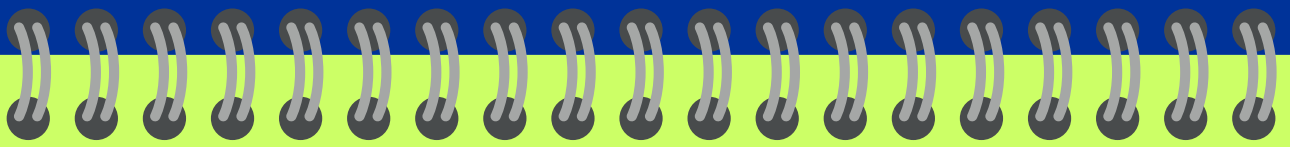


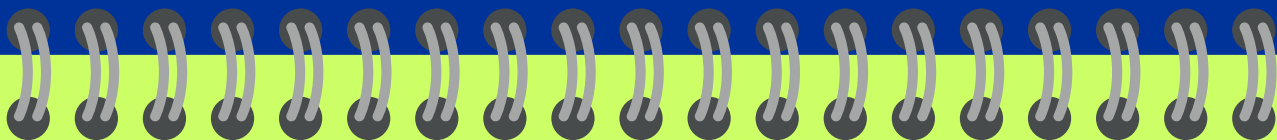
Pravo na slobodan pristup informacijama je ključni instrument u rukama građana, nevladinih organizacija i medija za jačanje transparentnosti, odgovornosti i efikasnosti organa vlasti. Korišćenjem ovog prava, možemo obezbijediti da se javni resursi koriste odgovorno, da se važni procesi odvijaju na javan i kontrolisan način, te da se interesi građana stave u prvi plan.

U demokratskom društvu, slobodan pristup informacijama nije samo pravo, već i obaveza svih nas da aktivno učestvujemo u kontroli i nadzoru nad radom institucija. Ovaj vodič treba da podstakne svakog građanina da koristi ovo pravo u svakodnevnom životu, jer jedino informisana i aktivna zajednica može doprineti napretku i većoj odgovornosti javnih službi. Transparentnost vodi ka poverenju, a poverenje gradi jaču i pravedniju zajednicu za sve nas.

Ne zaboravite, pravo na slobodan pristup informacijama je alat kojim možete učiniti svoju zajednicu transparentnijom i pravednijom!







ISBN 978-86-85579-63-9



9 788685 579639 >